

Stanisław Koziej

**SYSTEM
OBRONNY PAŃSTW**

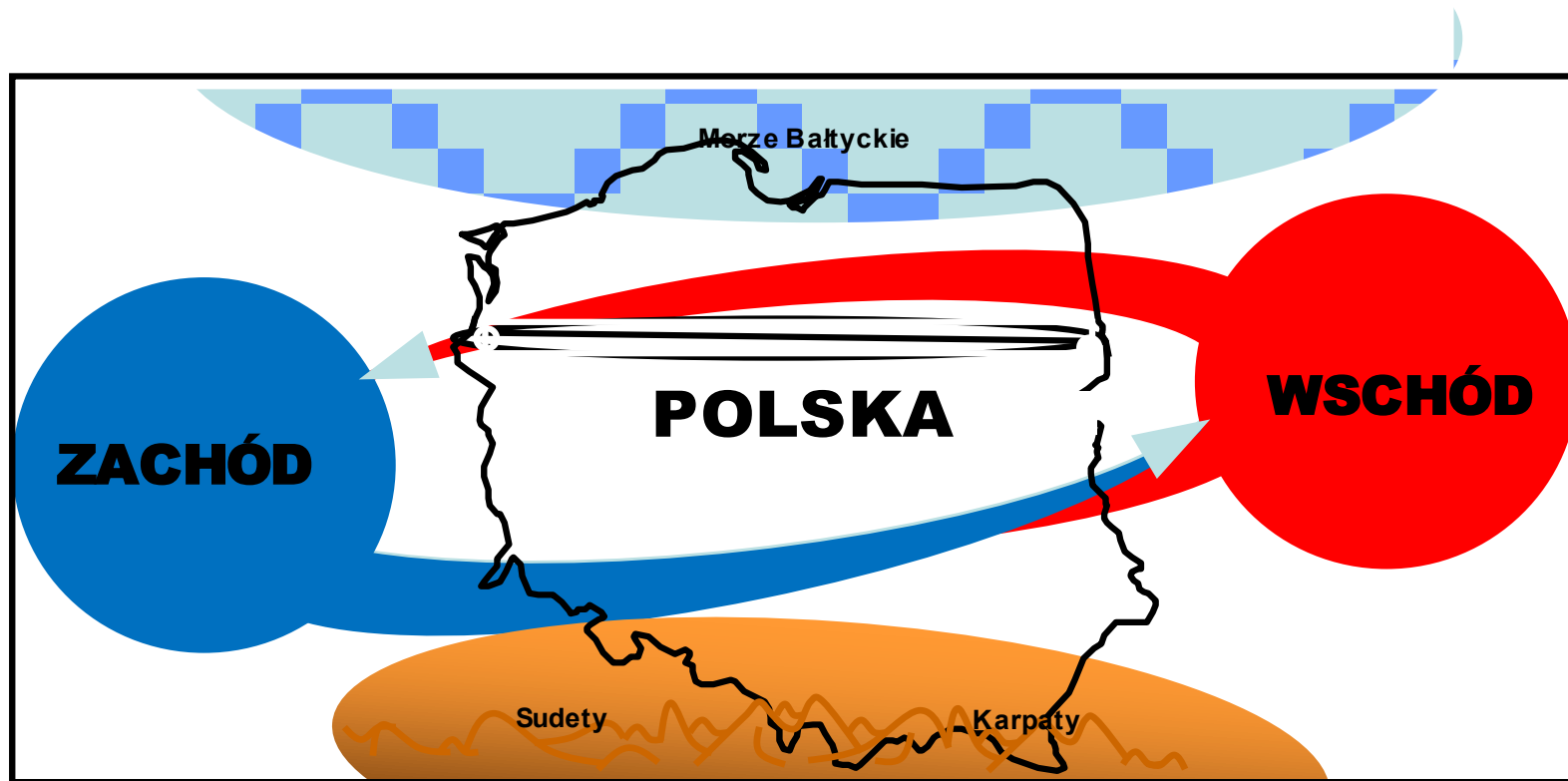
Procedura (cykl) budowania strategii

Seneka: Żeglarzu pamiętaj, że jeśli nie wiesz, do którego portu zmierzasz, wiatry pomyślne nigdy nie będą ci wiały

- 1. IDENTYFIKACJA INTERESÓW I CELÓW STRATEGICZNYCH**
(kim jestem, czego chcę: do którego portu chcę płynąć?)
- 2. OCENA WARUNKÓW (ŚRODOWISKA) BEZPIECZEŃSTWA** **(co mi przeszkadza, a co pomaga w osiągnięciu interesów i celów strategicznych: które wiatry są mi przeciwne, a które pomyślne?)**
- 3. SFORMUŁOWANIE STRATEGII OPERACYJNEJ** **(określenie koncepcji działania: jak płynąć, aby wykorzystać maksymalnie wiatry pomyślne, a minimalizować przeciwne?)**
- 4. SFORMUŁOWANIE STRATEGII PREPARACYJNEJ** **(nakreślenie ram strategicznych programu przygotowania sił i środków potrzebnych do realizacji strategii operacyjnej: jaki okręt i załoga są potrzebne do wykonania rejsu i jak je do tego przygotować?)**

POLSKA JAKO STRATEGICZNY PODMIOT BEZPIECZEŃSYWA

Geostrategiczne położenie Polski

HISTORYCZNA EWOLUCJA POLSKIEJ STRATEGII

- **Polska Piastów – obrona na Zachodzie swoboda na Wschodzie**
- **Polska Jagiellonów – mocarstwo, względna swoboda strategiczna**
- **Upadek i rozbiory – słabość władzy centralnej, potem naród bez państwa**
- **Polska międzywojenna – równy dystans między Berlinem i Moskwą**
- **Polska w UW – ubezwłasnowolnienie strategiczne**
- **Samodzielność strategiczna lat 90.**
- **Polska w NATO i UE**
- **Konieczność adaptacji do zmieniających się warunków bezpieczeństwa**

Potencjał strategiczny obecnej Polski

- **System ustrojowy: Konstytucja**
 - **Podział władzy wykonawczej** – osłabienie sprawności kierowania, astrategiczność elit politycznych (-)
 - **Demokratyczne państwo prawne** – słabości (-+)
- **Potencjał społeczno-gospodarczy**
 - **Tożsamość historyczna: jedność i podziały** (-+)
 - **Kondycja gospodarki** (+)
 - **Problemy demograficzne** (-)
- **Pozycja i rola międzynarodowa:**
 - **Jako członek NATO/UE** (**budżet obronny(+), lider wschodniej flanki(?), stosunki z USA (+-), hub wsparcia Ukrainy (+)**)

METODY DEFINIOWANIA INTERESÓW NARODOWYCH

Można wyróżnić trzy generalne metody identyfikacji interesów narodowych w dziedzinie bezpieczeństwa:

a) metodę agregacyjną, czyli syntezę konieczności, ambicji i możliwości wynikających z diagnozy państwa jako strategicznego podmiotu bezpieczeństwa,

b) metodę dezagregacyjną, czyli analizę z punktu widzenia bezpieczeństwa najbardziej generalnych interesów narodu (państwa) ujętych w Konstytucji (tzw. interesów konstytucyjnych),

c) metodę integracyjną – czyli integrację wniosków z obydwu metod.

OKREŚLANIE INTERESÓW NARODOWYCH W DZIEDZINIE BEZPIECZEŃSTWA

Analiza KONSTYTUCJI

art.. 5. Rzeczpospolita Polska:

- strzeże **niepodległości i nienaruszalności** swojego terytorium
- zapewnia **wolności i prawa człowieka obywatela oraz bezpieczeństwo obywateli**,
- strzeże **dziedzictwa narodowego**
- oraz zapewnia **ochronę środowiska**, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju.

Konstytucyjne
interesy
bezpieczeństwa

Integracja wniosków konstytucyjnych i strategicznych

Zintegrowane
*(konstytucyjno-
strategiczne)*
interesy
bezpieczeństwa
narodowego RP

Strategiczna diagnoza państwa

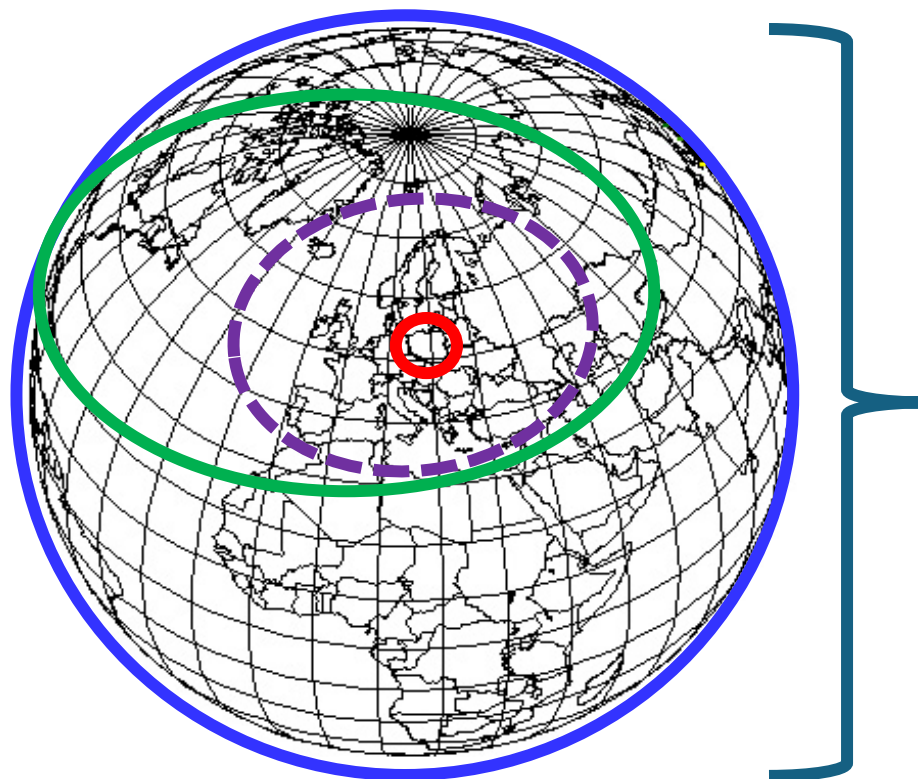
- Tożsamość narodowa
- Miejsce Polski w systemie międzynarodowym
- Potencjał strategiczny (system bezpieczeństwa narodowego)
- Ambicje polityczno-strategiczne

Strategiczne
interesy
bezpieczeństwa

STRATEGICZNE ŚRODOWISKO (WARUNKI) OBRONNOŚCI POLSKI

Wymiary środowiska bezpieczeństwa Polski

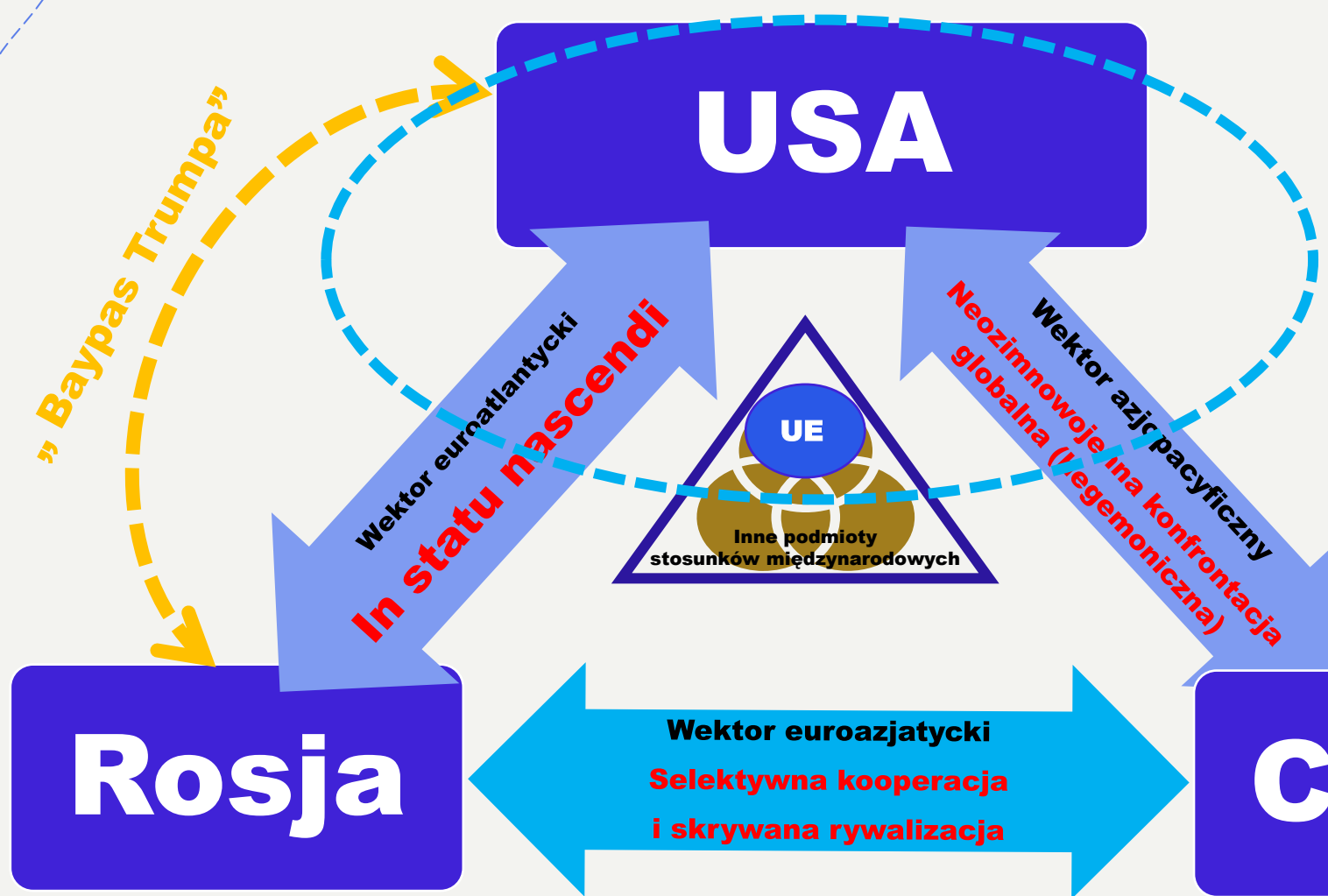
- **Globalne**
- **Regionalne:**
Euroatlantyckie
(w tym europejskie):
bezpośredni
nadsystem
środowiska
bezpieczeństwa
narodowego RP
- **Krajowe**

UWAGA!
Wnioski dla
bezpieczeństwa
Polski (zagrożenia**,**
wyzwania, ryzyka,
szanse):

- **Scenariusze,**
poziomy,
- **rodzaje**
zagrożeń

GŁÓWNE PODMIOTY I WEKTORY GLOBALNEJ RYWALIZACJI WIELKOMOCARSTWOWEJ

**Co to
znaczy,
jak
wpływa na
bezpieczeństwo
Polski?**

Możliwe scenariusze rywalizacji USA-Chiny

Konfrontacyjny (raczej nieunikniony)

Kooperacyjny (mało realny)

Nowa zimna wojna: wojna polityczna
(bardzo prawdopodobna: presja polityczna, ekonomiczna, informacyjna, wyścig zbrojeń, incydenty militarne, proxy wars...)

Sytuacja nierozstrzygalna przez dekady, jak pierwsza zimna wojna w XX wieku

Wojna incydentalna: ograniczony konwencjonalny konflikt zbrojny
(prawdopodobna: duży incydent zbrojny, intencjonalna, sprowokowana lub ...niechciana wojna; Morze Południowochińskie, Tajwan, Korea...)

Sytuacja ryzykowna. Obie Strony mają szanse na zyski, ale obie ryzykują stratami, a nawet katastrofą eskalacyjną

Wojna totalna: na pełną skalę, nuklearna
(bardzo mało prawdopodobna, ale nie dająca się wykluczyć jako przypadkowa lub po nieudanej deeskalacji...)

Sytuacja katastrofalna. Obie strony przegrywają

Wnioski dla nas:
NATO?
UE?
Polska?

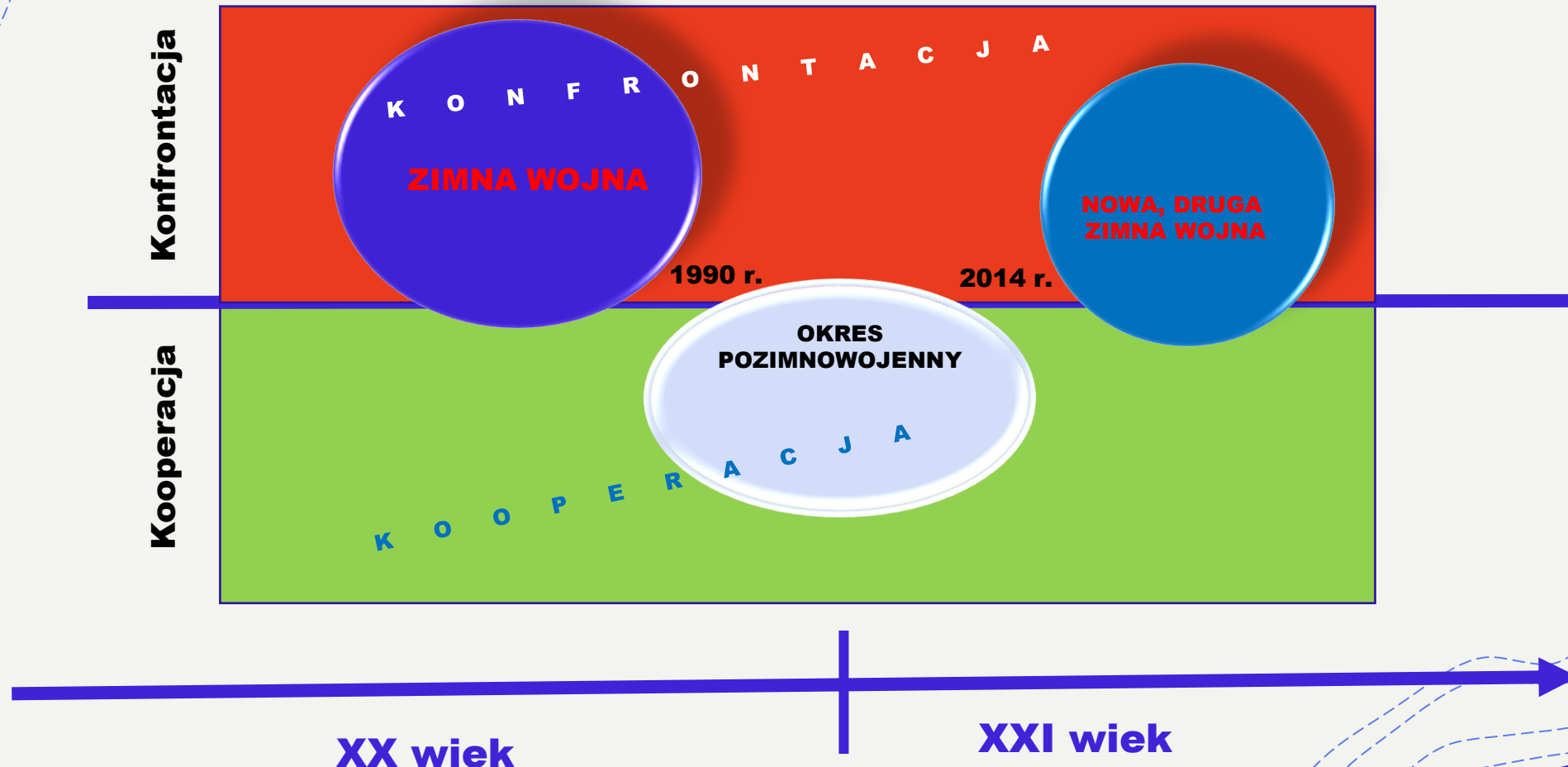
Szanse i ryzyka
USA i Chin

Rosja-Chiny

- **Nie zrównoważone partnerstwo**
- **Wspólne cele – przeciw USA**
- **Rozbieżności interesów: eksploatacyjna polityka Chin wobec Rosji**
- **Kontekst wojny w Ukrainie:**
 - **zacieśnianie współpracy,**
 - **Ukraina – Tajwan jako analogia?,**
 - **zwycięstwo Rosji w Ukrainie jako wsparcie polityki Chin,**
 - **obawa Chin przed porozumieniem USA-Rosja w sprawie Ukrainy**
- **Formy współpracy: zbrojeniowa (zakupy, licencje), wspólne ćwiczenia, szkolenia kadr, kontakty polityczne**

Rosja – Zachód

Od zimnej wojny, przez okres pozimnowojenny do ...
nowej (drugiej) zimnej wojny i... **koncertu mocarstw????**

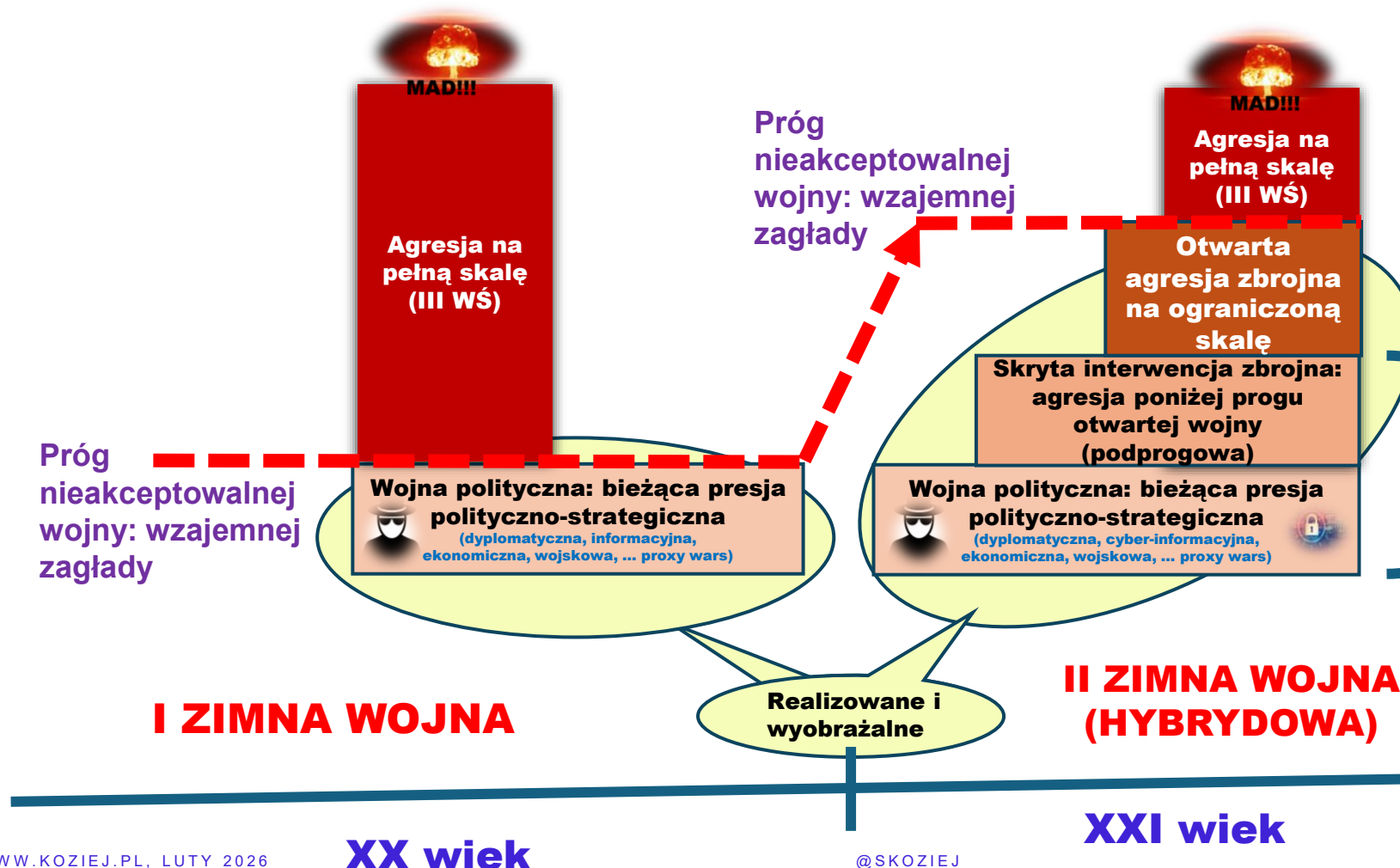
Działania (wojna, konflikt, agresja...) hybrydowe. Co to znaczy?

Działania (operacje) hybrydowe to skryte, kamuflowane, maskowane (pod fałszywą flagą) użycie wszelkich i bardzo różnorodnych środków przemocy (militarnych i niemilitarnych, tradycyjnych i niekonwencjonalnych) przeciwko drugiej stronie w taki sposób, aby nie przekroczyć progu otwartej, jawnej agresji zbrojnej. Dlatego często też nazywane są działaniami podprogowymi lub działaniami w szarej strefie (między pokojem a wojną). Przykładem najnowszym są tzw. „zielone ludziki” wykorzystywane przez Rosję w opanowaniu Krymu lub teraz u nas, w Polsce, „szare ludziki” czyli miejscowi kryminaliści wynajmowani do przeprowadzania aktów szpiegostwa i sabotażu.

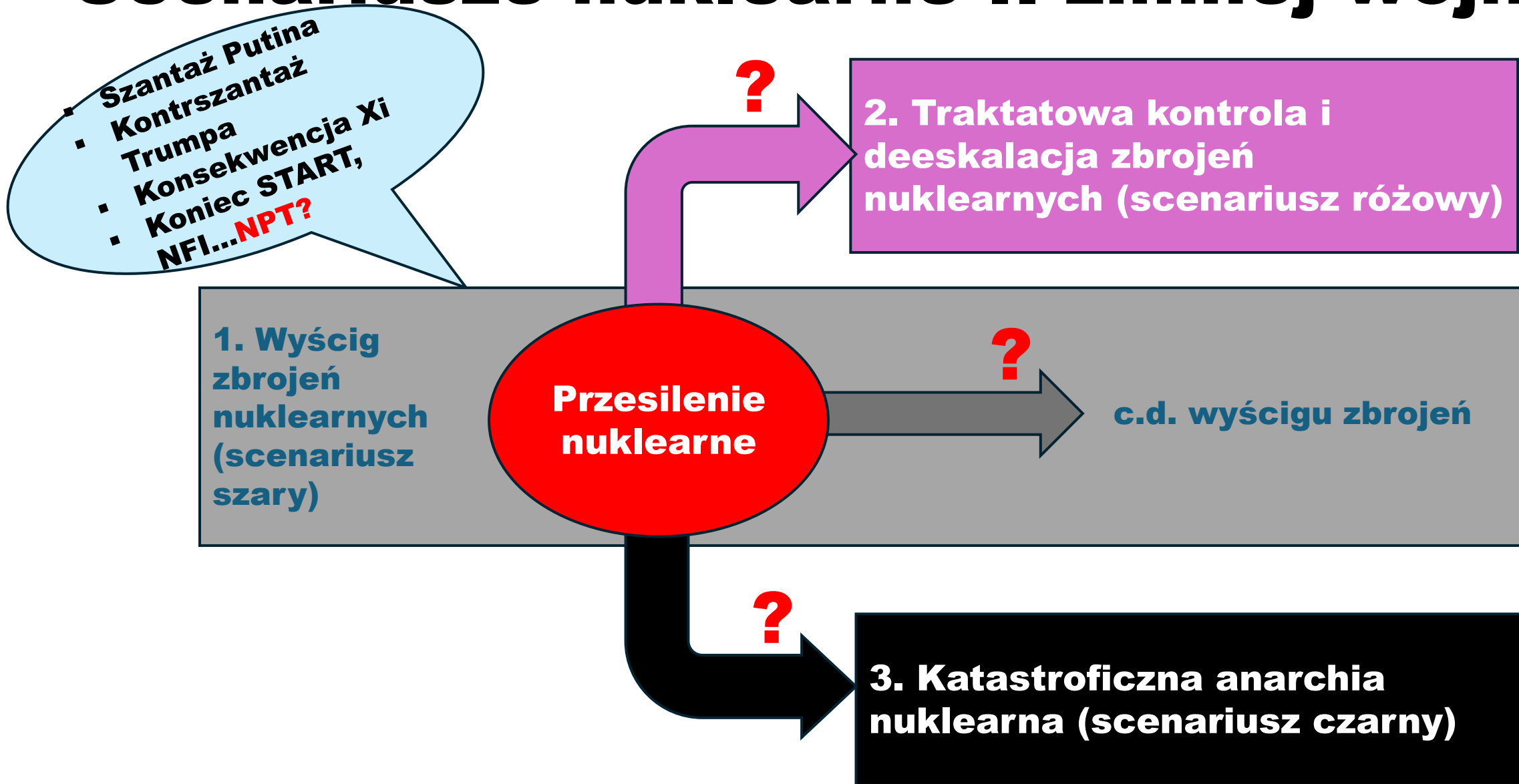
Porównanie I zimnej wojny XX wieku z nową (II) zimną wojną XXI wieku: poziomy/stopnie eskalacji

Zimna wojna jako praktyczne zjawisko w stosunkach międzynarodowych, w tym stosunkach bezpieczeństwa i jednocześnie jako kategoria teorii tychże stosunków, pojawiła się w erze nuklearnej, a jej istotą jest konfrontacja polityczna między dwoma stronami, które w razie bezpośredniej wojny „gorącej” mogłyby z gwarantowaną pewnością wzajemnie się zniszczyć i dlatego w tej konfrontacji nie przekraczają jej progu.

Operacje hybrydowe, w „szarej strefie”, „pod fałszywą flagą”, podprogowe (poniżej progu otwartej, jawnej agresji)...

Scenariusze nuklearne II zimnej wojny

Wojna rosyjsko-ukraińska: geneza i cele Rosji

- **Putin: rewizja ładu pozimnowojennego**
 - imperialne ambicje Rosji (Monachium 2007)
 - poradziecka strefa wpływów (Białoruś, Gruzja 2008, Ukraina 2014 – Krym/Donbas)
- **Nowa, II zimna wojna z Zachodem**
 - żądania „gwarancji bezpieczeństwa” od USA i NATO (2021 r.) jako próba polityczno-dyplomatycznego zdobycia strefy wpływów z czasów ZSRR
 - inwazja na Ukrainę (2022) jako próba siłowej realizacji powyższego planu poprzez wojnę prewencyjną przeciwko wejściu Ukrainy do NATO i jej dołączeniu do Zachodu
 - Zachód punktem odniesienia i celem – Ukraina środkiem i drogą do celu (rosyjska proxy war przeciwko Zachodowi: **i vice versa**)

Wojna rosyjsko-ukraińska: przebieg

- **Początkowy okres wojny**
 - Błędna koncepcja wojny interwencyjnej, w tym „kordonowa ofensywa”
 - Wola oporu narodu ukraińskiego (prezydent Zeleński); dobra koncepcja i przygotowanie armii ukraińskiej (obrona manewrowa, miasta, działania nieregularne); **wsparcie Zachodu!**
- **Faza główna**
 - Wojna totalna, zbrodnicza (ataki na miasta, zbrodnie, wywózki...)
 - Ukraińska kontrofensywa charkowska i rosyjski odwrót chersoński
 - Nieudana kontrofensywa ukraińska w 2023 roku i wojna pozycyjna
- **Czas przesilenia**
 - Dylemat wsparcia Zachodu (zmęczenie polityczne, skutki rosyjskiego szantażu, **doktryna D. Trumpa**)
 - Wojna na wyczerpanie: pojedynek logistyki strategicznej, rola dronów, broni precyzyjnej i działań cyber-elektronicznych
 - **Szanse negocjacji – rozejm czasowy, traktat pokojowy, gwarancje: członkostwo w NATO, międzynarodowy kontyngent rozjemczy, „europejski Izrael”?**

Zachód wobec wojny rosyjsko-ukraińskiej

- Porażka pozimnowojennej **doktryny odstraszania** i powstrzymywania Rosji - jako następstwo słabej reakcji na agresję na Gruzję w 2008r. i Ukrainę w 2014r.
- Odrzucenie **rosyjskich propozycji/żądań** tzw. „gwarancji bezpieczeństwa” z końca 2021 r.: **początek zwrotu**
- **Ewolucyjna reakcja** na agresję: wzmocnienie wschodniej flanki, wsparcie dla Ukrainy (pokonywanie barier ograniczeń), sankcje na Rosję
- **Rozbieżności co do członkostwa Ukrainy w UE i NATO**
- Problem **gwarancji bezpieczeństwa dla Ukrainy** po zakończeniu/przerwaniu wojny („koalicja chętnych”)

Scenariusze rosyjskich zagrożeń

- Przyszłe zagrożenia Europy **zależą głównie od wyników wojny Ukrainie**. Scenariusze:
 - **Zwycięstwo Rosji** i gwałtowne narastanie zagrożeń militarnych (**czarny** scenariusz):
 - Rosja od Bałtyku do Karpat, plus część potencjału Ukrainy, Przesmyk Suwalski, doktryna **deeskalacji nuklearnej** TBJ
 - **Powstrzymanie Rosji** i względne zwycięstwo Ukrainy, w tym **Ukraina w NATO** – mniejsze prawdopodobieństwo i **oddalenie się w czasie** rosyjskich zagrożeń dla państw NATO (**różowy** scenariusz)
 - **Permanentna wojna** z falującymi nasileniami i ciągła **presja hybrydowa** oraz **ryzyko eskalacji** (**szary** scenariusz)

Dylemat negocjacji ukraińskich

Problem DONBASU Problem GWARANCJI BEZPIECZEŃSTWA	Donbas pozostaje ukraiński, cały front zamrożony na obecnej linii	Donbas uzyskuje Rosja, pozostały front zamrożony na obecnej linii
Silne gwarancje bezpieczeństwa dla Ukrainy (wojska państw NATO w Ukrainie, wsparcie USA....)	A) + + Pyrrusowa obrona Ukrainy, porażka Rosji. Dla Polski: 👍	B) + - Szansa na dłuższy rozejm kosztem Ukrainy, pokój za terytorium
Słabe gwarancje bezpieczeństwa („papierowe”)	C) - + Sytuacja bez zmian, krótka przerwa w wojnie	D) - - Zwycięstwo Rosji, klęska Ukrainy. Dla Polski: 👎

Ryzyka krajowe

- **Spółeczna podatność na manipulacje (rosyjska dezinformacja)**
- **Skłonność do podziałów wewnętrznych**
- **Brak strategicznego (długodystansowego) podejścia elit politycznych do kierowania państwem (dominacja perspektywy kadencyjnej)**
- **Luka technologiczna, uzależnienie od jednego dostawcy broni (USA)**
- **Problemy demograficzne**

Synteza: poziomy zagrożenie bezpieczeństwa Polski w warunkach II zimnej wojny

- I poziom: bieżąca **presja/konfrontacja polityczno-strategiczna** w ramach II zimnej wojny Rosji z Zachodem) – **trwa od 2007 r., a praktycznie od 2014 r.**
- II poziom: **agresja hybrydowa (podprogowa, w szarej strefie:** skryta, zakamufLOWwana, pod fałszywą flagą interwencja zbrojna i niezbrojna: np. dezinformacja, cyberoperacje, „szare ludziki”...) – **trwa od 2022 r.**
- III poziom: **ograniczona agresja zbrojna** (pod parasolem szantażu taktyczną bronią atomową, najbardziej zagrożony region Przesmyku Suwalskiego) – **realna w razie zwycięstwa Rosji w wojnie z Ukrainą**
- IV poziom: **wojna na pełną skalę (totalna)** między Rosją a Zachodem – **mało prawdopodobna**